

Nr 125.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa
ändringsarbeten vid garnisonssjukhuset i Stockholm
m. m.; given Stockholms slott den 12 februari 1926.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 12 februari 1926.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

I sin skrivelse den 31 augusti 1925 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 har arméförvaltningen, efter förslag av chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm, gjort framställning om vidtagande av vissa ändringsarbeten vid nämnda garnisonssjukhus. Vidare har apotekaren vid garnisonssjukhuset, fil. doktorn J. A. V. Bredenberg uti en till chefen för försvarsdepartementet ställd skrivelse väckt förslag om flyttning av garnisonssjukhusets apotek till vissa lokaler i en serafimerlasarettet tillhörande fastighet. Jag anhåller nu att i ett sammanhang få underställa dessa frågor Kungl. Maj:ts prövning.

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 103 häft. (Nr 125.) 373 26 1

Beträffande de ifrågasatta ändringsarbetena vid garnisonssjukhuset avser chefläkarens förslag vidtagandet av följande anordningar därstädes, nämligen 1) inredande av filmarkiv, 2) uppdelande av vissa sjuksalar i smärre sjukrum, 3) anordnande av vattenklosetter i vissa lokaler samt dusch med vattenvärmare iintendentens tjänstebostad m. m., 4) indragande av värmeledning i kirurgiska avdelningens expedition samt 5) anläggande av en trappa i terrassmuren vid östra gaveln. Chefläkaren har i fråga om dessa ändringsarbeten anfört i huvudsak följande.

Vid garnisonssjukhuset — liksom vid övriga sjukhus i Stockholm, varest röntgenavdelningar funnes — hade man från den tidigare tillämpade metoden att vid röntgenfotograferingen använda plåtar övergått till den modernare metoden att använda film. Fördelarna av denna senare metods införande vore obestriddliga. I samband med denna omläggning hade fråga uppstått, huru den exponerade filmen skulle förvaras. Denna utgjorde nämligen ett värdefullt studie- och jämförelsematerial, varav en avsevärd del måste förvaras under en tid av ända till tio år, och då sålunda icke obetydliga mängder film komme att samlas under årens lopp, krävdes för ändamålet även ett relativt stort förvaringsutrymme. Då emellertid filmen vore i hög grad eldfarlig och även utan att hava blivit antänd utvecklade en giftig gas, måste den förvaras på ett i alla avseenden betryggande sätt. Efter samråd med Stockholms stads brandchef samt byggnadsstyrelsen angående förvaringsutrymmets lämpliga belägenhet inom sjukhusets byggnad, hade genom byggnadsstyrelsens försorg uppgjorts förslagsritningar för anordnande av ett filmförvaringsrum å sjukhusbyggnadens vind ävensom kostnadsberäkning härför, vilken slutade å ett belopp av 10,500 kronor.

Överläkaren å garnisonssjukhusets medicinska avdelning hade hos chefläkaren gjort framställning därom, att vissa sjuksalar å nämnda avdelning måtte uppdelas i smärre sjukrum. Behovet av mindre och medelstora sjuksalar hade nämligen gjort sig alltmera gällande. Å avdelningen i bottenvåningen vore förhållandena i detta avseende någorlunda tillfredsställande. Å avdelningen i trappa upp vore däremot ifrågavarande behov sämre tillgodosett. Där funnes visserligen, förutom de båda flygelsalarna, trenne isoleringsrum, men däremot inga medelstora rum, utan i stället tvenne stora salar, belägna på var sin sida av korridoren och vardera försedd med tre fönster. Dessa tvenne salar vore synnerligen lämpade att avdelas på sådant sätt, att av vardera salen i stället erhöles en mindre sal med ett fönster och en medelstor sal med två fönster. Förutom den stora fördel, som erhållandet av mindre, respektive medelstora salar från andra synpunkter skulle innebära för sjukvården, skulle härigenom kunna tillfredsställas ett länge känt behov beträffande underofficerarnas å medicinska avdelningen sjukvårdsförhållanden. I stället för att 4 å 5 stycken enligt hittills gällande system måste vårdas i en och samma sal, skulle de nämligen efter en uppdelning av salarna kunna vårdas högst 2 eller 3 stycken i var och en av de mindre salarna. Den ökade bekvämlighet, som en dylik förändring skulle innebära för de sjukvårdsbehövande underofficerarna, syntes, om den vore möjlig att genomföra, böra beredas dem. Under mars månad 1925 hade beläggningen under flera dagar uppgått till icke mindre än 11 underofficerare, av vilka flertalet måst inrymmas i de för andra ändamål välbehövligen isoleringsrummen. Isoleringsbehovet på sjukhusets medicinska avdelning måste i förhållande till motsvarande behov å andra sjukhus anses relativt stort, då en stor del av patienterna lede av infektionssjukdomar, vilka fordrade isolering dels på grund av sin ofta svårartade beskaffenhet, dels på grund av sin smittsamma art.

Vissa
ändrings-
arbeten inom
garnisons-
sjukhuset,
Chefläkarens
förslag.

Inredande av
filmarkiv.

Uppdelande
av vissa
sjuksalar
i smärre
sjukrum.

Då även den kirurgiska avdelningen helt och hållet saknade mindre sjukrum och förfogade över allenast ett isoleringsrum — avlägset beläget inom den medicinska avdelningens område — hade chefläkaren ansett i hög grad önskvärt, att en inom nämnda avdelning belägen större sjuksal (nr 50) även uppdelades i två mindre rum.

I samband med salarnas uppdelning borde även värmeledning införas och vattenledning med väggfasta tvättfat indragas i de nya rummen.

Vid den årsbesiktning, som i november 1924 av byggnadsstyrelsen företagits å sjukhusets byggnader och lokaler, hade chefläkaren gjort hänvändelse till nämnda styrelse angående nu nämnda och i det följande upptagna förändringsarbeten. Byggnadsstyrelsen saknade emellertid medel till arbetenas utförande men hade verkställt utredning beträffande de kostnader, som de ifrågasatta arbetena kunde komma att betinga. Enligt byggnadsstyrelsens beräkning skulle kostnaden för här omnämnda förändringsarbeten, däri inbegripet värmeledning samt vattenledning med väggfasta tvättfat, uppgå till sammanlagt 14,440 kronor.

Genom verkställd flyttning av sjukhusets laboratorium hade den andra kirurgiska avdelningen erhållit två mindre rum, avsedda för underofficerare. Kirurgiska avdelningens underofficerspatienter hade förut varit inlagda å rum inom medicinska avdelningen, varför samtliga underofficersrum varit belägna i sjukhusets västra del. Med hänsyn härtill hade vattenklosetter för dessa patienter anordnats i ett av toilettrummen å sjukhusbyggnadens västra gavel. Genom ovannämnda flyttning hade underofficerspatienterna å kirurgiska avdelningen förlagts i sjukhusets östra del. Härigenom hade den olägenheten uppstått, att dessa patienter måste passera i det närmaste hela sjukhusbyggnadens längd för att kunna begagna sig av vattenklosettarna. Detta innebure givetvis en stor olägenhet för patienterna, som vore mer eller mindre svaga eller eljest icke kunde röra sig obehindrat. Det vore därför i hög grad önskvärt, att vattenklosetter för underofficerare anordnades i det toilettrum, som vore beläget i bottenvåningen i sjukhusbyggnadens östra del.

Sedan länge hade behovet av vattenklosetter varit stort även inom andra av sjukhusets byggnader, nämligen i förra chefläkarbostaden, som nu begagnades såsom bostad åt sjuksköterskor m. m., samt i kommissarie- och logementsbyggnaderna. Med hänsyn till sjukhusets framtida användning hade chefläkaren varit tveksam, huruvida framställning om sådan förbättring borde göras. Då det nuvarande tillståndet med torrklosetter vissa tider under året vore outhärdligt, hade chefläkaren hos byggnadsstyrelsen gjort förfrågan, huruvida styrelsen med hänsyn till byggnadernas framtida användning hade något att erinra mot en dylik anläggning inom nu angivna byggnader. Byggnadsstyrelsen hade härför svarat, att styrelsen icke hade något att däremot invända, utan snarare livligt förordade en dylik förbättring.

I samband med nämnda klosettanordningar borde följande tvenne andra förändringsarbeten även vidtagas. För att underlätta tillträdet till vattenklosetten 1 trappa upp i förra chefläkarbostaden borde en passage anordnas utanför rummen intill tamburen. Vidare borde i intendentens tjänstebostad anordnas dusch med vattenvärmare för att i någon mån modernisera denna bostad, som nu vore i avsaknad av alla moderna bekvämligheter med undantag för vatten- och avloppsledning. Uppvärmning av vattnet komme givetvis att bekostas av bostadsinnehavaren.

Byggnadsstyrelsen hade upprättat förslag över kostnaderna för här nämnda anläggningar. Enligt detta förslag skulle kostnaderna för samtliga vattenklosettanläggningar jämte duschen i intendentens tjänstebostad ävensom för den av klosettanläggningen betingade passagen i förra chefläkarbostaden belöpa sig till sammanlagt 13,025 kronor.

Anordnande av vattenklosetter i vissa lokaler samt dusch med vattenvärmare i intendentens tjänstebostad m. m.

Indragande
av värme-
ledning i
kirurgiska
avdelningens
expedition.

Uppvärmningen av kirurgiska avdelningens expedition ägde för närvarande rum genom eldning i kamin, från vilken rökröret vore draget utefter rummets väggar. Då denna anordning alstrade både sot och os, och då rummet vore beläget inom operationsavdelningen, ansåge chefläkaren dylik uppvärmning olämplig inom denna lokal. Chefläkaren föresloge därför, att kaminen borde ersättas med värmeledning. Enligt av byggnadsstyrelsen utarbetat kostnadsförslag skulle kostnaden för anordnandet av värmeledning i nämnda lokal belöpa sig till 855 kronor.

Anläggande
av en trappa
i terrassmuren
vid östra
gaveln.

Genom anordnande av en trappa i terrassmuren å östra gaveln med en lyktstolpe på vardera sidan av densamma skulle dels tillträdet till sjukhuset underlättas, dels önskvärd belysning erhållas. Dessutom skulle sjukhuset erhålla en entré, som vore värdig den vackra byggnaden. Kostnaden för denna anordning skulle enligt av byggnadsstyrelsen uppgjord kostnadsberäkning uppgå till 1,325 kronor.

Arméförvalt-
ningens
yttrande.

Med anledning av chefläkarens förevarande förslag har arméförvaltningen i sin förutnämnda skrivelse den 31 augusti 1925 anfört i huvudsak följande.

I skrivelse den 14 augusti 1920 hade chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm gjort framställning angående vissa tillbyggnads- och ändringsarbeten vid garnisonssjukhuset i Stockholm (statsverkspropositionen år 1921 sid. 210). I yttrande över denna framställning hade arméförvaltningen anfört, att det kunde sättas i fråga, om så pass dyrbara omändringsarbeten som de, vilka då varit i fråga, verkligen borde företagas, då viss sannolikhet syntes föreligga för, att garnisonssjukhuset icke komme att förbli på sin nuvarande plats, utan komme att flyttas eller sammanslås med annan sjukvårdsinrättning. Därest man kunde med säkerhet förutsäga, inom vilken tid den ifrågasatta och för övrigt i högsta grad erforderliga flyttningen av garnisonssjukhuset kunde komma att företagas, skulle arméförvaltningen sannolikt tveka att tillstyrka chefläkarens framställning. Men då man å ena sidan kunde säga, att garnisonssjukhusets flyttning för det dåvarande vore till tiden synnerligen oviss, och då å andra sidan de föreslagna förändringsarbetena måste anses vara för sjukvårdens behöriga handhavande oundgängligen påkallade, hade arméförvaltningen ansett sig icke kunna föreslå, att dessa arbeten i avvaktan på byggnadsfrågans lösning undanskötes. Vad arméförvaltningen då anfört ville ämbetsverket även nu i huvudsak återropa. Det torde nu med stor sannolikhet kunna antagas, att garnisonssjukhuset komme att flyttas till annan plats. Enligt vad för sjukvårdsstyrelsen vore känt, komme 1919 års sjukhusbyggnadsakkunniga för uppgörande av plan till nytt serafimerlasarett och nytt garnisonssjukhus att under år 1925 till Kungl. Maj:t ingiva sitt betänkande med hemställan om proposition till riksdagen angående beviljande av medel för nytt serafimerlasarett och nytt garnisonssjukhus. För såvitt Kungl. Maj:t bifölle nämnda sakkunnigas framställning och riksdagen beviljade nödiga medel för byggandet, torde ändock en tid av minst tio år förflöpa, innan garnisonssjukhusets verksamhet kunde flyttas från nuvarande plats. Under sådana förhållanden förefunnes alla skäl att tillstyrka de föreslagna förändringsarbetena. Dessa vore nämligen ägnade att förbättra såväl sjukvårdsförhållandena som de hygieniska förhållandena inom etablissemanget, varjämte de icke syntes vara av natur att skäligen försvåra eller störa de förändringsarbeten inom de särskilda byggnaderna, som torde bliva erforderliga, då dessa en gång i framtiden skulle ändras till annat ändamål.

På de av chefläkaren anförda skälen funne sig arméförvaltningen sålunda böra tillstyrka de gjorda framställningarna beträffande *inredande av filmarkiv* och *uppdelande av vissa sjuksalar i smärre sjukrum*.

Beträffande frågan om *anordnande av vattenklosetter i vissa lokaler* ville ämbetsverket särskilt understryka vad chefläkaren anført beträffande de olägenheter, som vore förenade med det nuvarande klosettsystemet, och därvid framhålla, att en övergång till vattenklosetter länge varit högst påkallad. Anordnandet av vattenklosetter i de ifrågavarande byggnaderna hade hittills fått stå tillbaka endast för andra, såsom nödvändigare ansedda förändringsarbeten. Då möjlighet nu förefunnes att få till stånd dessa av hygieniska skäl högst påkallade förändringsarbeten, tvekade icke arméförvaltningen att tillstyrka desamma utförande.

Vad anginge förslaget om indragande av *värmeledning i kirurgiska avdelningens expedition*, vore det uppenbart, att det nu begagnade uppvärmningssystemet vore otillfredsställande. Då arbetet utan större svårighet och till jämförelsevis ringa kostnad kunde företagas i samband med omändringen av vissa sjuksalar, och då erforderlig värmekälla redan funnes för samtliga föreslagna värmeledningar, ansåge arméförvaltningen sig böra tillstyrka framställningen jämväl i detta avseende.

Vidkommande slutligen frågan om *anläggande av en trappa i terrassmuren vid östra gaveln*, hade arméförvaltningen icke funnit så bindande skäl förbragta för denna anordning, att ämbetsverket kunde tillstyrka densamma.

Kostnaderna för de föreslagna förändringsarbetena skulle sålunda uppgå till:

för inredande av filmarkiv	kronor	10,500:—
» uppdelning av vissa sjuksalar i smärre sjukrum	»	14,440:—
» anordnande av vattenklosetter i vissa lokaler m. m.	»	13,025:—
» värmeledning i kirurgiska avdelningens expedition	»	855:—

Summa kronor 38,820:—

Beträffande sättet för gäldandet av kostnaderna för ifrågavarande ändringsarbeten hade chefläkaren föreslagit, att härför erforderliga medel måtte utgå av de besparingar, som förefunnes å sjukhusets anslag. Enligt under hand lämnat meddelande hade dessa den 30 juni 1925 uppgått till 110,721 kronor 58 öre.

Med åberopande av det anförda och under erinran, att riksdagen tidigare, på framställning av Kungl. Maj:t, medgivit, att förefintliga besparingar å den för garnisonssjukhuset i Stockholm avsedda anslagsposten under ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. finge användas för vissa förbättringsarbeten inom nämnda sjukhus, hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att för jämväl här ifrågavarande ändringsarbeten måtte av förefintliga besparingar å ifrågavarande anslagspost få tagas i anspråk högst 38,820 kronor.

Apotekaren vid härvarande garnisonssjukhus, fil. doktorn J. A. V. Bredenberg har, såsom inledningsvis nämnts, gjort framställning om flyttning av garnisonssjukhusets apotek från dess nuvarande lokaler i kronans fastighet Hantverkaregatan 25 till vissa serafimerlasarettet tillhörande lokaler. Till stöd härför har Bredenberg anført, bland annat, följande.

Gällande medicinförfattningar, vilka apotekspersonalen enligt sin instruktion vore skyldig att ställa sig till efterrättelse, föreskrevet, bland annat, att varje apoteksinrättning skulle vara utrustad med laboratorium för tillverkning av vissa läkemedel, vilken tillverkning enligt gällande bestämmelser skulle ske å försäljningsapoteket. Denna viktiga avdelning av ett apotek saknades helt och hållet å garnisonsapoteket. Vidare saknades analysrum för undersökning av läkemedel och stötrum för finfördelning av droger. Båda dessa senare lokaler tillhörde likaledes ett apoteks obligatoriska utrustning. Frånsett det betänk-

Flyttning av garnisonssjukhusets apotek.

Förslag av apotekaren, fil. doktorn J. A. V. Bredenberg.

liga i avsaknaden av nu nämnda lokaler, försvårade för att icke säga omöjliggjorde dessa missförhållanden fullgörandet av den apotekaren vid garnisons-sjukhuset åliggande skyldigheten att meddela till apoteket kommanderade värnpliktiga apotekare undervisning i militärfarmaciens praktiska tillämpning. På grund av bristande utrymme saknades likaledes möjlighet att å apoteket bereda tabletter — en läkemedelsform, som syntes få allt större omfattning inom terapien. En så viktig lokal som källare — ävenledes obligatorisk enligt apoteksförfattningarna — saknades helt och hållet. För närvarande användes såsom ersättning för källare några i samma våning som apotekslokalerna befintliga rum, vilka saknade fönster. Att temperaturen i dessa s. k. »källare» under sommartiden vida överstege den för förvaring av vissa läkemedel lämpliga och föreskrivna, låge i öppen dag. Av berörda förhållanden torde med all tydlighet framgå, att apotekets nuvarande lokaler vore synnerligen otillfredsställande för sitt ändamål.

Uti den 4 december 1925 avgivet yttrande i ärendet har arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse — efter att hava införskaffat viss utredning från chefläkaren vid garnisonssjukhuset — anfört i huvudsak följande.

Vad anginge lokaler för apoteket, hade chefläkaren vid garnisonssjukhuset efter underhandlingar med sysslomannen vid serafimerlasarettet föreslagit lämpliga sådana i den serafimerlasarettet tillhörande fastigheten nr 2, 3 och 4 i kvarteret Pilträdet. Dessa lokaler skulle betinga en hyra av 8,000 kronor för år inklusive uppvärmning. Erforderliga reparationer skulle bekostas av hyresvärden.

Utöver de reparationer, som berörde själva fastigheten, erfordrades emellertid vissa inredningsarbeten, som det skulle ankomma på hyresgästen att bekosta, ävensom anskaffning av en del apparatur. Härav uppkommande kostnader beräknades uppgå till sammanlagt 35,000 kronor.

Vad beträffade kostnaderna för apotekets flyttning samt blivande omkostnader för dess drift, finge sjukvårdsstyrelsen framhålla följande.

Chefläkaren hade påvisat, att apoteket lämnade ett överskott å försäljningen av läkemedel, som under de sex senaste kalenderåren uppgått till i runt tal sammanlagt 280,000 kronor. Från denna behållning, som utgjorde skillnaden mellan inköpta varor och försålda varor och riktigast borde benämnas bruttobehållning, skulle, därest apoteket vore ett vanligt civilapotek, likväl dragas omkostnaderna för löner, lyse, bränsle m. m., vilka nu gäldades från andra anslag, ävensom för lokalhyra, eller för de nämnda sex åren sammanlagt omkring 122,600 kronor, varför den slutliga nettobehållningen varit omkring 158,000 kronor. Härvid vore emellertid att märka, att vid försäljning från garnisons-sjukhusets apotek, som ägde rum endast till garnisonssjukhuset och truppförband huvudsakligen inom Stockholm, lämnades rabatter, uppgående till omkring 30 procent å läkemedelstaxans priser.

Under kalenderåret 1924 hade, enligt vad sjukvårdsstyrelsen inhämtat, försäljningen från apoteket uppgått till 83,822 kronor 73 öre. Härifrån avginge kostnaderna för varuinköp med ett belopp av 43,046 kronor 32 öre, varför bruttobehållningen för nämnda år uppging till 40,776 kronor 41 öre. Till denna bruttobehållning kunde därjämte läggas värdet av den vid 1924 års slut inventerade varubehållningen, vilken utgjorde, lågt räknat, 25,000 kronor; hela bruttobehållningen utgjorde sålunda 65,776 kronor 41 öre. Även om från denna behållning droges vissa omkostnader — löner, bränsle, lyse, lokalhyra m. m. —, vilka torde kunna beräknas till sammanlagt 20,074 kronor 78 öre, skulle likväl en behållning uppkomma på apoteksrörelsen av 45,701 kronor 63 öre.

Det finnes ingen anledning att antaga, att apotekets rörelse under år 1925 skulle lämna lägre behållning. Härav torde framgå, att de kostnader, som en flyttning skulle komma att draga, kunde bestridas av apoteksrörelsen.

Det torde för närvarande vara svårt att uttala sig om apotekets verksamhet för framtiden, sedan den nya härordningen genomförts. Med visshet kunde man emellertid säga, att apoteket efter en förflyttning till ändamålsenligare lokaler inom ramen för sitt verksamhetsområde bleve i stånd att åtaga sig uppgifter för försvaret, som icke kunde utföras inom de nuvarande otidsenliga och i flera avseenden otjänliga lokalerna, mot vilka dessutom kunde anföras, att de ej vore anordnade i överensstämmelse med gällande medicinalförfattningar. Läkemedelsberedningen kunde utvidgas, analyser verkställas, och framför allt bleve apoteket i stånd att ansvara för försvarets läkemedelsberedskap. Därjämte torde all farmaceutisk undervisning av värnpliktiga apotekare under dessas fackutbildning och facktjänstgöring kunna förläggas till apoteket.

Någon utökning av apotekets farmaceutiskt utbildade personal torde icke påkallas av den föreslagna flyttningen, möjligen av den lägre personalen. Däremot syntes armeförvaltningen icke kunna underlåta att i sinom tid inkomma med förslag angående reglerandet av den farmaceutiskt utbildade personalens avlöningsförmåner.

På grund av vad sålunda anförts hemställde sjukvårdsstyrelsen, att åtgärder måtte vidtagas för en förflyttning redan under hösten 1926 av garnisonssjukhusets apotek, därvid kostnaden för flyttningen, beräknad till 35,000 kronor, syntes kunna utgå av besparingar å den för garnisonssjukhuset i Stockholm avsedda anslagsposten under ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m.

Byggnadsstyrelsen, som härefter anmodats att yttra sig i ärendet, har anfört följande.

Byggnadsstyrelsens yttrande.

Någon för ifrågavarande ändamål lämplig lokal finnes icke tillgänglig inom kronans under byggnadsstyrelsens vård ställda fastigheter i huvudstaden, och hade byggnadsstyrelsen för sin del icke något att erinra mot ett förhvirande av den i armeförvaltningens sjukvårdsstyrelsens yttrande avsedda lokalen i den serafimerlasarettet tillhörande fastigheten nr 2, 3 och 4 i kvarteret Pilträdet. Den för lokalen begärda hyran 8,000 kronor, inklusive värme, funne byggnadsstyrelsen skälig under förutsättning, att lokalen (som för närvarande användes såsom tvättinrättning och vore i rätt bristfälligt skick) genom lasarettets försorg och på dess bekostnad underkastades en genomgripande reparation.

Kostnaderna för de inredningsarbeten m. m., vilka, enligt vad sjukvårdsstyrelsen förutsatte, skulle bekostas av hyresgästen, hade beräknats på följande sätt:

inredningsarbeten	kronor	7,000: --	
rörledningsarbeten	»	2,000: —	
elektriska ledningar och behöflig armatur	»	470: —	
fullständig apparatur för apoteksanalytiska och fysikaliska laboratorierna	»	20,000: —	
komplettering av ståndkärl	»	2,500: —	
mattbeläggning av 126 kvm. golvyta	»	800: —	32,770: —
		utfört med kronor	33,000: —
		oförutsedda utgifter	» 2,000: —
		<u>Summa kronor</u>	<u>35,000: —</u>

Härtill komme emellertid kostnader för uppförande av erforderliga mellanväggar, för håltagnings- och efterlägningsarbeten samt målning av nya inredningssnickerier, anordnande av en elektrisk varuhiss, som enligt uppgift från doktor Bredenbergs vore erforderlig, varjämte posten för oförutsedda utgifter måste höjas.

De sålunda tillkommande kostnaderna fördelade sig enligt en inom bygg-
nadsstyrelsen verkställd approximativ beräkning på följande sätt:

uppförande av nya mellanväggar med glaspardier och dörrar		
inkl. målning	kronor	3,000:—
håltagning och efterlagningar	»	2,500:—
målningsarbeten å inredningssnickerier	»	650:—
mindre elektrisk varuhiss jämte byggnadsarbeten	»	3,700:—
anordnade av evakueringskanal från dragskåpen	»	550:—
oförutsedda utgifter, tillsyn m. m.	»	2,100:—
		<hr/>
	Summa kronor	12,500:—

De sammanlagda kostnaderna för de arbeten för lokalens iordningställande
för här ifrågakomna ändamål, som skulle bekostas av hyresgästen, uppginge
sålunda till 47,500 kronor.

Departement-
chefen.

Vad först angår de föreslagna ändringsarbetena vid härvarande garnisons-
sjukhus, har arméförvaltningen framhållit, att dessa å ena sidan äro ägnade att
förbättra såväl sjukvårdsförhållandena som de hygieniska förhållandena inom
etablissemang och å andra sidan icke äro av beskaffenhet att i nämnvärd mån
försvåra de förändringsarbeten inom etablissemangets särskilda byggnader, som
torde bliva erforderliga, därest byggnaderna i samband med en framdeles ske-
ende förflyttning av garnisonens sjukvårdsinrättning komma att tagas i anspråk
för annat ändamål. Med hänsyn härtill och i betraktande av den tidrymd, som
lärer förflyta, innan planen på ifrågavarande förflyttning kan bliva realiserad,
anser jag mig böra förorda, att arbetena komma till utförande i den omfattning,
som av arméförvaltningen tillstyrkts. Mot den av byggnadsstyrelsen uppgjorda
kostnadsberäkningen, enligt vilken skulle för ändamålet erfordras ett belopp
av 38,820 kronor, har jag icke funnit anledning till någon erinran.

Vidkommande härefter förslaget om flyttning av garnisonssjukhusets apotek
från dess nuvarande lokaler inom sjukhusets etablissemang till vissa rymligare
sådana, vilka avses att för ändamålet förhyras, torde den i ärendet lämnade
redogörelsen få anses till fullo hava ådagalagt de nuvarande apotekslokalernas
otidsenlighet och i övrigt bristfälliga beskaffenhet. Med hänsyn till de fördelar
i olika avseenden, som, enligt vad sjukvårdsstyrelsen anfört, stå att vinna genom
apotekets förflyttning, torde densamma med det snaraste böra komma till ut-
förande. Särskilt vill jag härvid understryka sjukvårdsstyrelsens uttalande
därom, att apoteket, därest den avsedda flyttningen komme att äga rum, skulle
bliva i stånd att ansvara för försvarsväsendets läkemedelsberedskap. Jag finner
mig alltså böra tillstyrka, att medel ställas till förfogande för flyttningens
möjliggörande. Enligt av myndigheterna verkställda beräkningar skulle
kostnaderna för erforderliga inredningsarbeten ävensom för anskaffning av viss
apparat m. m. uppgå till sammanlagt 47,500 kronor. Den granskning, jag
underkastat dessa kostnadsberäkningar, föranleder icke någon erinran från
min sida.

De årliga hyreskostnaderna för lokalerna belöpa sig, inklusive värme, till
8,000 kronor. Nämnade hyressumma torde icke få anses oskäligen. Beträf-

fande bestridandet av hyresbeloppet har jag under hand inhämtat, att ifrågavarande utgift är avsedd att gäldas av vinstmedlen å apoteksrörelsen.

För utförande av de ifrågasatta ändringsarbetena inom garnisonssjukhusets etablissemang samt verkställandet av erforderliga inredningsarbeten m. m. i de för sjukhusets apotek avsedda nya lokalerna skulle enligt vad förut nämnts erfordras tillhoppa (38,820 + 47,500 =) 86,320 kronor. Arméförvaltningen har föreslagit, att för kostnadernas bestridande måtte få disponeras förefintliga besparingar å den för garnisonssjukhuset avsedda anslagsposten under ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. Sedan jag under hand hos sjukvårdsstyrelsen förvissat mig om att ifrågavarande besparingar jämväl förslå för bestridandet av den utav byggnadsstyrelsen angivna, i förenämnda belopp ingående kostnadsökningen å 12,500 kronor för apotekslokalernas iordningställande, finner jag mig böra tillstyrka vad sålunda föreslagits. Jag erinrar i detta sammanhang om att, enligt medgivande av 1922, 1923 och 1924 års riksdagar, medel ställts till förfogande av förefintliga besparingar å nyssnämnda anslagspost för verkställande av åtskilliga ändringsarbeten m. m. vid garnisonssjukhuset. Anledningen till att riksdagens medgivande till dessa medelsdispositioner ansetts böra inhämtas har varit, att det anslag, å vilket omnämnda besparingar uppkommit, icke avsetts för utgifter av ifrågavarande art. Av liknande skäl torde även nu förevarande ärende böra underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att av förefintliga besparingar å den för garnisonssjukhuset i Stockholm avsedda anslagsposten av det under fjärde huvudtiteln uppförda ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. må för vissa ändringsarbeten vid nämnda sjukhus ävensom för bestridande av kostnader i samband med flyttning av garnisonssjukhusets apotek tagas i anspråk högst 86,320 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik von Horn.